

2. Більшість підприємств сфери туризму часто сполучають різні види стратегії, щоб розробити програми розвитку на кілька років. Досягти ефективних результатів діяльності нелегко, а збереження їх – ще більш важка проблема.

3. З метою прискорення темпів зростання національної економіки за рахунок доходів отриманих від ефективного використання стратегічного потенціалу підприємствами сфери туризму досить актуальними є такі заходи: розробка механізму детінізації економіки із застосуванням перехресних перевірок; розробка і впровадження критеріїв визначення ефективності використання бюджетних коштів та спрямування їх частки у розбудову індустрії туризму; впровадження дієвих механізмів захисту прав власності, розвитку конкурентних ринків товарів (турпродуктів, послуг), капіталів, ресурсів з посиленням ролі малого і середнього підприємництва; здійснення грошово-кредитної політики, яка б мотивувала до заощадження та інвестування у сферу туризму, що, як правило, спостерігається при невисокому рівні інфляції та оптимальному курсі національної валюти.

4. Виконання підприємствами сфери туризму стратегічних рішень стосовно досягнення конкурентних переваг має здійснюватись у такій послідовності: по-перше, встановлення пріоритету серед адміністративних завдань, щоб їх відносна значущість відповідала тій стратегії, яку буде реалізувати підприємство. Це стосується насамперед стратегічного потенціалу (розподіл ресурсів; встановлення організаційних відносин; створення допоміжних систем); по-друге, встановлення відповідності між обраною стратегією та процесами всередині підприємства для того, щоб зорієнтувати його діяльність на здійснення обраної стратегії. Крім того, має бути досягнута відповідність між організаційно-управлінською структурою; системою мотивування та стимулювання; системою якості продукції(послуг); нормами та правилами поведінки на ринку; системою підвищення кваліфікація робітників та менеджерів тощо. По-третє, це вибір та

узгодження з економічною стратегією підприємства та науково-практичними і методичними підходами щодо управління якістю діяльності.

Все вищезазначене має вирішуватися за допомогою організаційних змін. Оскільки саме вони є стрижнем ефективної реалізації економічної стратегії розвитку підприємств сфери туризму, а застосування альтернативних варіантів розвитку неможливе без раціонального та ефективного утворення і використання стратегічного потенціалу.

Література

1. Авдеенко В.И., Котлов В.А. Производственный потенциал промышленного предприятия. – М.: Экономика, 1995. – 208 с.
2. Архипов В.М. Проектирование производственного потенциала объединений. – Л.: ЛГУ, 1984. – 160 с.
3. Ареф'єва О.В., Харчук Т.В. Економічні засади формування потенціалу підприємства // Актуальні проблеми економіки [Текст]. – 2008. – №7(85). – С. 71–76.
4. Бузько І.Р., Дмитренко І.Є. Сущенко О.А. Стратегічний потенціал і формування пріоритетів у розвитку підприємств. Монографія. – Алчевськ: вид-во ДГМІ, 2002. – 216 с.
5. Бачевський Б.Є., Заблодська І.В., Решетняк О.О. Потенціал і розвиток підприємства [Текст]: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 400 с.
6. Григораш О.В. Управління потенціалом підприємства [Текст] // Матеріали II Міжнародної научно-практичної конференції 27 мая. Прага. «Научный прогресс на рубеже тысячелетий – 2010» – С. 29–32.
7. Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка [Текст]: навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 352 с.
8. Федонін О.С., Рєпіна І.М., Олексюк О.І. Потенціал підприємства: формування та оцінка [Текст]: Навч. посібник. – Вид. 2-ге, без змін. К.: КНЕУ, 2006. – 316 с.
9. www.ukrstat.gov.ua

О.В. КОРОТКЕВИЧ,
к.е.н., с.н.с., Інститут економіки та прогнозування НАН України
Н.М. ТРОЦЬ,
аспірант

Амортизація у вимірах податкового обліку та при формуванні фінансових результатів роботи підприємств

У статті проаналізовано нормативно-правові акти, які регулюють формування амортизації в економіці України, та їхній вплив на податкові зобов'язання підприємств.

Ключові слова: амортизаційні відрахування, податкова амортизація, фінансові результати діяльності підприємств.

В статье проанализированы нормативно-правовые акты, регулирующие формирование амортизации в экономике Украины, и их влияние на налоговые обязательства предприятий.

Ключевые слова: амортизационные отчисления, налоговая амортизация, финансовые результаты деятельности предприятий.

The article dwells upon the main statutory and regulatory acts in the sphere of depreciation in Ukrainian economy and the way they affect the value of enterprises' tax liabilities.

Keywords: capital costs, tax depreciation, financial results of activity.

Постановка проблеми. В науковій літературі проблемі амортизаційної політики в Україні та її ролі у відтворювальних процесах приділяється значна увага. У більшості наукових праць досліджуються різні аспекти формування та використання амортизації, серед яких можна виділити економічний, фінансовий, правовий, обліковий. Найбільша увага в дослідженнях приділяється ролі амортизації як фінансового джерела у процесі відтворення основного капіталу підприємств та впливу на цей процес політики держави через податково-бюджетний механізм. Але в цих роботах недостатньо уваги приділено оцінці наслідків змін законодавчої бази по формуванню амортизації на фінансові результати діяльності підприємств та податкові зобов'язання.

Метою статті є системний аналіз нормативно-законодавчих актів, які регулюють нарахування амортизації в собівартості продукції та при визначенні податкових зобов'язань та їхній вплив на фінансові джерела розвитку підприємств.

Виклад основного матеріалу. Успішне проведення будь-якої економічної реформи вимагає достатнього обсягу фінансових ресурсів у суб'єктів, які задіяні у цій реформі. Програмою економічних реформ на 2010–2014 роки передбачено забезпечення стійкого економічного зростання української економіки на інноваційно-інвестиційній основі. Важливу роль у фінансуванні цього напрямлення виконує амортизаційна політика держави, яка втілюється на практиці конкретним механізмом розрахунку амортизації основних фондів (основного капіталу).

Амортизація, як правило, розглядається як одна із форм фінансового резервування коштів для наступного відновлення основних фондів. По суті, це частина доходу підприємства, яка відкладена для відновлення або заміни капітальних активів. Амортизація як витратний елемент формує собівартість продукції і рівень цін товару, а також враховується при визначенні прибутку для оподаткування; норми та методи нарахування амортизації є одним із найважливіших елементів податкової політики держави. Встановлюючи пільгові (підвище-

ні або прискорені) норми амортизації, уряд може стимулювати приріст капіталовкладень та поживлення економічної діяльності в країні, або навпаки, обмежування нарахування амортизації може привести до заморожування нового будівництва і відтоку капіталів за кордон. У промислово розвинутих країнах проводиться політика надання амортизаційних пільг, що дозволяє приватному бізнесу все більшу частину своїх реальних прибутків залишити у своєму розпорядженні у вигляді амортизаційних відрахувань.

Амортизація основних фондів є складним процесом, який динамічно розвивається, постійно посилюючи свій вплив на розвиток економіки. При цьому в різні періоди економічного розвитку навантаження на інвестиційне фінансування за рахунок амортизації, на думку експертів, має становити: в період економічної кризи 70–75% усіх коштів, а в сприятливий період розвитку економіки – 50–60% [1]. Це положення підтверджується зростанням питомої ваги амортизації в інвестиційній складовій більшості промислово розвинутих країн. Так, темпи зростання матеріальних активів основного капіталу, амортизаційних відрахувань та чистих інвестицій в США за 1990–2007 роки показують, що саме амортизаційні відрахування вносять вирішальний вклад у розширене виробництво (див. табл.).

У практичних фінансових розрахунках щорічний обсяг амортизаційних відрахувань залежить від балансової вартості основних фондів, норм амортизаційних відрахувань, тієї частки активної частини основних виробничих засобів, які підпадають під нарахування прискореної амортизації (якщо такий порядок застосовується).

У новітніх умовах розвитку України відношення до ролі амортизації як власного джерела фінансування формувалося під впливом дефіциту державного бюджету і до затвердження Податкового кодексу України знаходилося під значним впливом фіскального тиску з боку податкових механізмів.

Упродовж 90-х років нарахована амортизація вилучалася у держбюджет на основі законів про державний бюджет України та за окремими постановами Кабінету Міністрів України. В доходах держбюджету України у 1992 році амортизація становила 3,6%. У 1993 році державні підприємства мали перерахувати в держбюджет України 25% амортизаційних нарахувань, передбачених на повне відновлення [3].

Постановою Кабінету Міністрів України «Про проведення індексації балансової вартості основних фондів та визначення розмірів амортизаційних відрахувань на повне їх відновлення у 1996–1997 роках» [4] доручалося Мінфіну Ук-

Таблиця 1. Динаміка зростання матеріальних активів основного капіталу, амортизаційних відрахувань та чистих інвестицій в США, в \$ млрд. у поточних цінах

		Роки			Індекс зростання, % 2007/1990 р.
		1990	1995	2007	
1	Основний виробничий капітал за залишковою вартістю	16 212	20 299	42 592	262
2	Всі інвестиції	1 077	1 377	2 593	245
3	Всі амортизаційні відрахування	683	878	1687	247
4	Чисті інвестиції (2–3)	394	499	438	111

Соколов М. Роль амортизації в накопленні // Економіст. – 2010, №7. – С. 57.

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

раїни під час уточнення показників закону України про державний бюджет України на 1996 рік передбачити залучення у поточному році до державного бюджету 15 відсотків амортизаційних відрахувань, що будуть нараховані в 1996 році державними підприємствами і госпрозрахунковими організаціями, а також орендними підприємствами, заснованими на державному майні, крім підприємств Держкомітету по геології і використанню надр та Укрзалізниця» [5]. Тобто суб'єкти господарської діяльності сплачували додатковий податок на амортизацію, бо саме так можна розцінити цей платіж. Цією постановою також передбачалось встановлення понижуючих коефіцієнтів до затверджених норм амортизації в податковому і фінансовому обліку і одночасно встановлювався і інший метод нарахування амортизації. Амортизаційні відрахування визначалися як добуток балансової вартості основних фондів відповідної групи на початок звітної квартили на встановлені норми, тобто сума амортизації почала формуватися не за первісною вартістю основних фондів, а за залишковою.

Положенням про порядок визначення амортизації та віднесення амортизаційних відрахувань на витрати виробництва (обігу), затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 6 вересня 1996 року, передбачалося групування основних фондів за трьома групами і встановлення таких річних норм амортизації: група 1 – 5%; група 2 – 25%; група 3 – 15% [6].

У класифікаційній групі ОФ для розрахунку амортизації з 01.07.97 р. були віднесені такі фонди:

- до групи 1 ОФ – будівлі, споруди, їх структурні компоненти та передавальні пристрої;
- до групи 2 ОФ – автомобільний транспорт, меблі, побутові електронні, оптичні, електромеханічні прилади та інструмент, інші машини для автоматичної обробки інформації, інформаційні системи, телефони, мікрофони, рації, інше конторське (офісне) обладнання та приладдя до нього;
- до групи 3 ОФ – інші основні засоби, що не ввійшли до групи 1 і 2, включаючи сільськогосподарські машини і знаряддя, робочу і продуктивну худобу та багаторічні насадження.

З 01.01.2004 р. із групи 2 було виділено в групу 4 таке обладнання – машини для автоматичної обробки інформації, інформаційні системи, телефони, мікрофони і рації.

Реальне нарахування амортизації в 1996–1997 роках при визначенні оподаткованого прибутку відбувалося у складі витрат із застосуванням понижуючих коефіцієнтів до встановлених норм, які становили:

	I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал
1996	–	0,25	0,35	0,50
1997	0,60	0,75	0,85	1,00

Розроблена методика нарахування амортизації як окремих розділ повністю була включена до Закону «Про внесення змін до Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств», введеному в дію з 01.07.97 р. [7].

Використання понижуючих коефіцієнтів та залишкової вартості основних фондів як основи розрахунку амортизації не відмінили додаткових прямих відрахувань від нарахованої амортизації в держбюджет. У Законі України «Про оподаткування прибутку підприємств» у редакції від 22.05.97 р. у статті 8.3 було прямо вказано на те, що «суми амортизаційних відрахувань вилученню в бюджет не підлягають». Але згодом це положення було відмінено Законом України «Про внесення змін в Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств», яким передбачалося виключення із основного тексту Закону «Про оподаткування прибутку підприємств» положення про недопустимість вилучення амортизації в держбюджет. Натомість було введено положення такого змісту – «До 10 відсотків амортизаційних відрахувань, нарахованих підприємствами, установами і організаціями усіх форм власності, можуть централізуватись в Державному бюджеті України для реалізації заходів відносно структурної перебудови економіки. Конкретний розмір централізованих амортизаційних відрахувань визначається Законом України про Державний бюджет України» [8].

Урядове рішення про обов'язкове відрахування до держбюджету 10% амортизаційних відрахувань була відмінена рішенням Вищого арбітражного суду України (ВАСУ) 12.03.99 р. як таке, що суперечить закону про оподаткування, в якому «податок на амортизацію не передбачено».

У Податковому кодексі України норма про недопущення вилучення до держбюджету амортизаційних відрахувань не тільки поновлена, а й розширено її трактування, яким підкреслюється, що амортизаційні відрахування не можуть бути базою для нарахування будь-яких податків і зборів (стаття 145.1.8) [9]. У зв'язку цим виникає питання, чи розповсюджується це твердження на методику нарахування ПДВ. Базою нарахування ПДВ є додана вартість, яка включає і амортизаційні відрахування. Цю колізію необхідно унормувати, і найбільш логічним було б виключити із Податкового кодексу вимогу про те, що амортизаційні відрахування не можуть бути базою при нарахуванні будь-яких зборів та податків.

Механізм нарахування амортизації з 01.07.97 р. діяв по 31.12.99 р. як для розрахунку податку на прибуток, так і для формування фінансового результату роботи підприємств. Використання як основи розрахунку амортизації залишкової вартості основних фондів і затвердженими на той час нормами амортизаційних відрахувань строк експлуатації активної частини основних фондів (група 3) становив у середньому більше 40 років. З 01.04.2004 р. норми амортизаційних відрахувань для основних фондів, що не були в експлуатації, в податковому обліку були збільшені. Для групи 3 основних фондів за цими нормами строк експлуатації становив 25 років.

З 2000 року в Україні нарахування амортизації підприємства можуть проводити за різними методиками залежно від цілі використання розрахунку:

- для визначення оподаткованого прибутку – за законодавчо встановленими нормами;

– для ціноутворення та визначення фінансового результату як за законодавчо встановленими нормами для оподаткування прибутку, так і за самостійно розрахованими нормами відповідно із прийнятою на підприємстві амортизаційною політикою.

Право на визначення самостійної амортизаційної політики підприємствам надано Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» П(с)БО №7 «Основні засоби», введеними в дію в 2000 році [10].

Використання паралельних методів нарахування амортизації, один з яких є обов'язковим, на практиці призвело до отримання кардинально відмінних результатів. Так, на рівні економіки в цілому обсяги нарахованої амортизації у складі фінансових результатів та при визначенні прибутку для оподаткування суттєво відрізняються. Щорічно перевищення амортизації у складі операційної собівартості над сумою амортизації у податковому обліку становить у середньому 30%. Це означає, що в дохід держави щорічно вилучалося 25% (ставка податку на прибуток) різниці між сумою амортизації у складі операційної собівартості та у податковому обліку, що є прямим податком на доходи підприємств.

Так, розрахунково за цим фактором до бюджету було додатково вилучено прибутку в 2005 році 1,8 млрд. грн.; у 2006 році – 2,2 млрд. грн.; у 2007 році – 3,7 млрд. грн.; у 2008 році – 5,0 млрд. грн. (оцінка зроблена за даними розрахунків до проектів державного бюджету на відповідний рік та формою 2 річного звіту «Звіт про фінансові результати»).

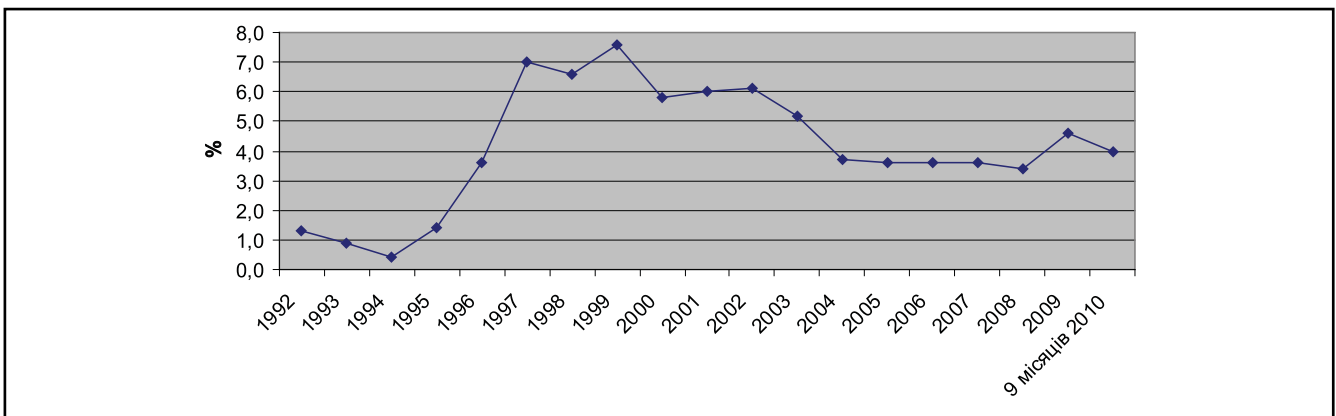
Дані, які характеризують питому вагу амортизації у структурі операційних витрат за видами економічної діяльності, показують, що цей показник в останнє десятиріччя (2000–2010) має тенденцію до зниження. Ця тенденція характерна для таких галузей економіки, як промисловість, будівництво, транспорт. У промисловості питома вага амортизації в операційній собівартості знизилась за останнє десятиліття з 5,8% в 2000 році до 4% – в 2010 році при невеликому прирості в грошовому виразі (див. рис.).

Рівень питомої ваги амортизації по промисловості визначається її нарахуванням у переробних галузях, в яких цей показник в середньому становить 3%. У будівництві амортизація у складі операційної собівартості коливається в межах 2,26–2,7%. Стабільно висока питома вага амортизації складається в собівартості транспортних послуг (11–12%).

Інформація про методи нарахування амортизації на рівні підприємств при визначенні операційної собівартості в публічній фінансовій звітності відсутня. За експертними оцінками, власну амортизаційну політику формують не більше 20% підприємств, які мають для цього відповідні умови – висококваліфікованих спеціалістів для розробки норм, можливість ведення подвійного обліку нарахування амортизації, конкурентні умови функціонування підприємств які дозволяють компенсувати підвищення витрат за рахунок амортизації цінами на свою продукцію. Щорічний аналіз пояснювальних записок до річних звітів 19 відкритих акціонерних товариств показує, що тільки вісім із них вказують, який метод нарахування амортизації використовують при формуванні операційної собівартості. Так, три з цих підприємств використовують податковий метод нарахування амортизації (ВАТ «Баглійкокс»; ВАТ «Кременчукнафтопродуктсервіс»; ВАТ «Південний ГЗК»). Інші п'ять ВАТ використовують прямолинійний метод нарахування амортизації по відношенню до первісної вартості основних фондів і тільки одне підприємство комбінує в розрахунках операційної собівартості прямолинійний метод та виробничий метод по відношенню до амортизації виробничого автотранспорту.

Використання податкового методу нарахування амортизації більшістю підприємств на практиці призводить до того, що нараховані в операційній собівартості суми амортизації значно менші ніж щорічний приріст нарахованого зносу основних фондів.

По промисловості амортизація у структурі операційної собівартості становила в 2004 році – 14,3 млрд. грн.; у 2005 році – 16,7 млрд. грн.; у 2006 році – 19,3 млрд. грн.; у 2007 році – 25,1 млрд. грн.; у 2008 році – 29,9 млрд. грн.; у 2009 році – 35,8 млрд. грн.; а приріст нарахованого зносу основних фондів за відповідні роки складав такі суми: 2004 рік – 44,8 млрд. грн.; 2005-й – 34,7 млрд. грн.; 2006-й – 54,8 млрд. грн.; 2007-й – 97,5 млрд. грн.; 2008-й – 114,0 млрд. грн.; 2009-й – 152,2 млрд. грн.

Питома вага амортизації в операційних витратах по промисловості, %

Розраховано за даними статистичних щорічників за відповідні роки.

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Таким чином, використання податкового методу нарахування амортизації переважною більшістю підприємств призводить до уповільнення резервування коштів для оновлення основних фондів і не відповідає політиці інноваційного розвитку економіки.

Незважаючи на те що в законодавчих документах з оподаткування прибутку починаючи з 1995 року декларувалася можливість використання підприємствами прискореної амортизації, застосування на практиці цього механізму суттєво обмежувалося.

Відповідно до підпункту 9.4.1. Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств» від 28.12.94 р. [11] прискорена амортизація могла застосовуватися до активної частини основних виробничих фондів підприємств з 1995 року. Рішення про прискорену амортизацію приймалося підприємством самостійно, але прискорена амортизація не могла бути причиною підвищення цін і тарифів на виготовлену продукцію (роботи, послуги). Обмеження при використанні прискореної амортизації вимагали врахування ще двох умов:

- законодавчо встановлені норми для прискореної амортизації використовувалися з коефіцієнтом, меншим або рівним 2;
- до основних фондів, які були в оренді, прискорена амортизація могла застосовуватися тільки з дозволу орендодавця.

Визначення активної частини основних фондів було дано у «Правилах застосування Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств», затверджених Постановою Верховної Ради України [12]. Відповідно до правил активна частина основних фондів включає машини і обладнання, транспортні засоби та виноградники. Стаття 8 Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств» (введеного з 01.07.97 р.) також передбачала можливість нарахування прискореної амортизації основних виробничих фондів, але не всіх, а тільки групи 3, і тільки тих із них, які придбані після 01.07.97 р., тобто до проіндексованої вартості основних фондів прискорена амортизація не застосовувалась. Група 3 основних фондів відповідно до цього закону не включала транспортні засоби.

Право підприємств на прискорену амортизацію підтверджувалося і в наступні роки, але в цих документах також визначалися умови її застосування, зокрема, однією із таких умов вказувалася неможливість у застосуванні прискореної амортизації до продукції з регульованими цінами.

Як вже підкреслювалося, в разі, коли амортизаційні відрахування визначаються як витрати, які вираховуються підприємствами з доходів при оподаткуванні, їхня величина впливає на суму податку з прибутку. Чим вищі амортизаційні відрахування, тим менше прибуток і відповідно – менше податок на прибуток. При цьому сума власних фінансових ресурсів підприємств зростає на величину зменшення податку. Цей ефект прийнято називати «податковим захистом» («податковий щит»).

Ступінь «податкового захисту» визначається нормативним строком корисного використання амортизаційних

об'єктів. Чим цей строк коротший, тим вищий ступінь «податкового захисту». Якщо підприємство використовує метод прискореної амортизації, то ефект «податкового захисту» посилюється при незмінній ставці податку на прибуток. Найбільший вигаш від ефекту «податкового захисту» повинні мати галузі з високою фондомісткістю і значною часткою активної частини основних фондів, до якої застосовується прискорена амортизація.

Коефіцієнт «податкового захисту» (ПЗ) розраховується як добуток норми амортизації (W) на ставку податку на прибуток (НП) у відсотках:

$$ПЗ = W * НП / 100\%. [13]$$

Податковим кодексом України (стаття 144; 145; 146) внесені суттєві зміни у методику нарахування амортизації, потенціал яких у повній мірі можна буде оцінити із накопиченням практики їх застосування. Зниження строків корисного використання основних фондів у сполученні із розширенням класифікаційних груп до 16 замість чотирьох створюють умови для врахування галузевих особливостей використання основних фондів. Запропонований механізм нарахування амортизації у відношенні групи 4 «машини та обладнання» та групи 5 «транспортні засоби» значно скорочує термін списання вартості основних фондів цих груп. Нарахування амортизації при мінімальному строку використання у 5 років і із застосуванням методу прискореного зменшення залишкової вартості створюються умови для значного прискорення повернення коштів, вкладених в активну частину основних фондів. Загальний строк експлуатації активної частини основних фондів (списання витрат) за нормами Податкового кодексу дозволяє основну суму витрат пов'язаних із придбанням активної частини (близько 80%) амортизувати за перші три роки при загальному скороченні строків корисного використання з 25 років до 10 років, що створює на відміну від попереднього періоду амортизаційної політики сприятливі умови для створення фінансового ресурсу для оновлення активної частини основних фондів. Разом із тим само по собі запровадження в практику методу прискореної амортизації не є абсолютною гарантією успішного розвитку економіки. Запровадження прискореної амортизації вимагає з боку держави встановлення дієвого контролю за цільовим використанням амортизаційних відрахувань. Однією із форм контролю за цільовим використанням амортизаційних відрахувань може бути на думку окремих спеціалістів включення у витрати підприємств при сплаті податку на прибуток суми не нарахованої амортизації, а фактично направленої на фінансування виробничих інвестицій [14, 15].

Висновки

Аналіз методичних правил формування амортизації в податковому обліку показує, що цей елемент витрат впродовж 90-х років формувалася виходячи із фіскальних потреб держави за рахунок прямих відрахувань в бюджет від нарахованої підприємствами амортизації, а також за рахунок за-

провадження методу уповільненої амортизації у другій половині 90-х років. Запровадження національних бухгалтерських стандартів надало право підприємствам самостійно визначати амортизаційну політику, тобто використовувати норми амортизації та метод її нарахування відмінний від податкового. Ті підприємства, які формують власну амортизаційну політику, яка відповідає виробничим умовам використання основних фондів і, як правило, при формуванні фінансової політики та ціноутворенні збільшують суму амортизації, сплачують додаткову суму податку на прибуток. Таким чином діючи до останнього часу в Україні податкова політика по відношенню до фінансових джерел утворення основних фондів підвищувала податкове навантаження на підприємницьку діяльність. Механізм нарахування амортизації, передбачений Податковим кодексом України створює на відміну від попереднього періоду амортизаційної політики сприятливі фінансові умови для оновлення основних фондів, але разом з тим необхідно мати дієві методи контролю з боку держави за ефективним використанням амортизації на фінансування виробничих інвестицій.

Література

1. Евтушевський В.А., Ковальська К.В., Бутенко Н.В. Стратегія корпоративного управління. – К.: Знання, 2007 – С. 210.
2. Соколов М. Роль амортизації в накопленні // Економист. – 2010. – №7. – С. 47–57.
3. Закон України «Про державний бюджет на 1993 рік» від 09.04.93 р.
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 26.05.96 р. №523 «Про проведення індексації балансової вартості основних фондів та

визначення розмірів амортизаційних відрахувань на повне їх відновлення у 1996–1997 роках».

5. Закон України «Про державний бюджет на 1996 рік» від 22.03.96 р. №96/96-ВР.
6. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про порядок визначення амортизації та віднесення амортизаційних відрахувань на витрати виробництва (обігу)» від 06.09.96 р. №1075.
7. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств» від 22.05.97 р.
8. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств» №371–XIV від 29.12.98 р.
9. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ligazakon.ua>
10. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. №996–XIV.
11. Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» від 28.12.94 р. №334.
12. Постанова Верховної Ради України від 27.06.95 р. №247/95–1Зр «Правила застосування Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств».
13. Литвин М.И. Амортизационные отчисления как фактор налоговой защиты коммерческой организации // Финансы. – 2002. – №4. – С. 34–35.
14. Пансков В.Г. Совершенствование амортизационной политики в контексте модернизации российской экономики // Финансы. – 2010. – №11. – С. 27–31.
15. Голикова Е.И. Рыночная экономика требует реальной модернизации амортизационной политики // Финансы. – 2010. – №9. – С. 28–32.

І.В. ГОЛОВКО,
к.е.н., АТ «Українські радіосистеми»

Методика коригування показників фінансової звітності підприємства в умовах інфляційної економіки

У статті представлено результати дослідження методологічних аспектів вимірювання впливу зміни цін та інфляції на показники фінансової звітності. Узагальнено методику розрахунку інфляційного прибутку (збитку) підприємства згідно з чинним законодавством з метою підвищення достовірності даних фінансової звітності.

Ключові слова: інфляція, зміни цін, монетарні та немонетарні статті балансу, чиста грошова позиція підприємства, інфляційний прибуток (збиток).

В статье представлены результаты исследования методологических аспектов измерения влияния изменения цен и инфляции на показатели финансовой отчет-

ности. Обобщена методика расчета инфляционной прибыли (убытка) предприятия согласно действующему законодательству с целью повышения достоверности данных финансовых отчетов.

Ключевые слова: инфляция, изменение цен, монетарные и немонетарные статьи баланса, чистая денежная позиция предприятия, инфляционная прибыль (убыток).

The article presents the results of research of methodological aspects of measurement of influence of prices changes and inflation on indicators of the financial reporting. The design procedure of the inflationary is generalised have arrived enterprise (loss) agrees the current legisla-